

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „МЛАДИ УЧЕНИ И ПОСТДОКТОРАНТИ“

1. НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОГРАМАТА

През последните години в Европа, както и в България се наблюдават тенденции за чувствително намаляване интереса на младите хора към научно-изследователска кариера, особено в сектора на природо-математическите и инженерните науки. Една от основните причини за тази тенденция е недостатъчният социален престиж на професията „учен“ в обществото. Често у нас влияе и ниското заплащане, както и липсата на съвременна среда и инфраструктура за развитие на научни изследвания. Въпреки това, България има дългогодишни традиции в науката и научно-техническото образование, особено математика, информационни технологии, физика, медицина и други.

В същото време, конкуренцията за висококачествен човешки капитал и научни таланти нараства в глобален план и всяка една държава следва да развие собствена програма за подкрепа на кариерното развитие на изследователите и да създаде стимули за научна работа във важни за страната сектори. Приоритетните направления за развитие на научни изследвания в България са залегнали в Националната стратегия за развитието на научните изследвания в Република България 2017-2030 (НСРНИ) и са в съответствие с Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2020 (ИСИС).

В изпълнение на една от целите на НСРНИ, а именно привличането и задържането на талантиливи млади хора за научноизследователска работа и въвеждането на подкрепящи мерки, които да направят България активен участник в Европейското научноизследователско пространство, като развие капацитет не само за произвеждане, но за привличане на млади учени за работа в страната е разработена настоящата национална програма.

Програмата е и в изпълнение на препоръката на международния панел за оценка, реализиран в рамките на Инструмента на Хоризонт 2020 за подкрепа на политиките (PSF), която се отнася за насърчаване на младите учени (лица, които извършват научноизследователска и научно-образователна дейност във висши училища и/или научни организации след придобиване на първа образователно-квалификационна степен "магистър",

но не повече от 10 години след придобиването ѝ) и постдокторантите (учени, придобили образователна и научна степен "доктор", но не повече от 5 години след придобиването ѝ) и подпомагане развитието на тяхната кариера.

2. СРОК НА ПРОГРАМАТА: ДО 31.12.2021 г.

3. ОБЩ ИНДИКАТИВЕН БЮДЖЕТ НА ПРОГРАМАТА – до 15 000 000 лв.

разпределен както следва:

2018 г. – 5 000 000 лв.;

2019 г. – 5 000 000 лв. - индикативна стойност;

2020 г. – 5 000 000 лв. - индикативна стойност.

Финансирането на дейностите по Националната програма се извършва със средства, осигурени от Централния бюджет, които се предоставят на акредитирани по чл. 85, ал. 1, т. 7 на Закона за висшето образование (ЗВО) държавни висши училища (ДВУ) и научни организации (НО) по чл. 47, ал.1 на ЗВО чрез бюджета на Министерството на образованието и науката (МОН). Изпълнението на програмата е в съответствие на специфична цел 3 на НСРНИ в Република България 2017-2030.

4. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Привличането, задържането и развитието на висококвалифицирани млади учени и постдокторанти ще осигури качествено възпроизводство на човешкия потенциал за научноизследователска работа в България. Крайната цел на програмата е създаване на ново поколение висококвалифицирани специалисти, заети с качествена научноизследователска дейност, отговорна към обществото, и с резултати, подпомагащи изпълнението на ИСИС.

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Увеличаване броя на младите хора, избиращи кариера в ДВУ, акредитирани по чл. 85, ал. 1, т. 7 на ЗВО и НО по чл. 47, ал.1 на ЗВО и техни съвместни звена, а също и стимулирането им да провеждат висококачествени фундаментални и иновационни научни изследвания по актуални теми и да развиват сътрудничество с учени от други сектори и страни.

6. ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ПРОГРАМАТА

Настоящата програма е една от силните възможности за:

- увеличаване броя на младите хора, занимаващи се с научна дейност и намаляване на феномена „изтичане на мозъци“ след придобиване на образователна степен „Магистър“ и образователна и научна степен „Доктор“ ;

- реинтеграция и реализация на млади и перспективни учени и насърчаване на изследователската им дейност в България.

7. БЕНЕФИЦИЕНТИ ПО ПРОГРАМАТА

Бенефициенти по програмата са:

- акредитирани държавни висши училища (ДВУ) по чл. 85, ал. 1, т. 7 на Закона за висшето образование (ЗВО);

- научни организации (НО) по чл. 47, ал. 1 на ЗВО,

имащи интензивност на научната продукция (брой публикации на учен) за последните три завършени календарни години, съгласно информацията в базите данни Web of Science и/или Scopus над единица.

Средствата по програмата се разпределят към бенефициентите пропорционално на интензивността на научната им продукция и броя учени, назначени на основен трудов договор в тях.

8. ПРИНЦИП, СРОКОВЕ, ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА. РЕД ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ.

В 30-дневен срок след одобряване на програмата от Министерския съвет, със заповед на министъра на образованието и науката се създава вътрешноведомствена комисия, която организира, координира, контролира, наблюдава изпълнението на програмата и одобрява годишните отчети.

До 15 дни след сформирването на комисията, Министерството на образованието и науката публикува на електронната си страница информация за стартирането на програмата, списъка на ДВУ и НО и техните съвместни звена и пропорционалното разпределение на средствата, които ще се предоставят съгласно него.

В срок до един месец след стартиране на програмата средствата за изпълнение на програмата през първата година се предоставят на бенефициентите.

Бенефициентите са пряко отговорни за популяризирането на програмата сред потенциалните участници в нея, както и към изпълнението ѝ, и координират с МОН всички възникнали въпроси. Те преразпределят получените по нея средства между структурни звена по правила и критерии, разработени и приети с решение на ръководните им органи. Правилата и критериите трябва да отчитат приноса на всяко структурно звено към общата научна продукция на бенефициента, както и да отразяват конкретната им научна специфика и да допринасят за постигането на индикаторите на програмата.

Във всяко структурно звено на бенефициентите, получили средства по програмата се сформира комисия, която задължително включва и представители на младите учени и докторантите. Комисията разработва механизъм и правила за прозрачен подбор на кандидатите, които ще участват в програмата и определя броя и размерите на възнагражденията за младите учени и постдокторантите. Решенията на комисията се одобряват от ръководните органи на бенефициента. При назначаване на учени по програмата могат да се използват длъжностни наименования от Националната класификация на професиите и длъжностите от 2011 г., които отговарят на основните функции и задачи, които изпълняват или ще изпълняват лицата, като след длъжностното наименование, работодателят може да добави допълнително уточнение (млад учен, постдокторант).

До един месец след края на първата година на изпълнение на програмата, бенефициентите предоставят на вътрешноведомствената комисия в МОН подробни годишни отчети за изразходваните средства и резултатите от изпълнението на програмата и степента за постигането на индикаторите на програмата. Комисията извършва проверка и анализ, оценява резултатите от програмата и прави или не обосновано предложение за продължаващото финансиране на бенефициента. След одобрение на годишния отчет се превеждат средствата за изпълнение на програмата за следващата година. При наличие на неизразходвани средства по програмата за изтеклата година и при одобрен годишен отчет те се прехвърлят за следващата. При незадоволителни резултати от изпълнението на програмата, средствата се възстановяват на МОН в срок до два месеца. Процедурата по оценяване на изпълнението на програмата се повтаря за всяка следваща година.

9. ФИНАНСИРАНЕ ПО ПРОГРАМАТА

9.1. МОДУЛ „МЛАДИ УЧЕНИ“

С финансирането на модула се цели привличането и задържането на млади хора за научноизследователска работа, както и увеличаване броя млади учени в страната.

Средствата по модула могат да бъдат използвани както за основни месечни възнаграждения на новоназначени млади учени, така и за допълнителни месечни възнаграждения на вече назначени в организацията бенефициент млади учени. И новоназначените и вече назначените в структурните звена на бенефициентите млади учени трябва да работят в: приоритетните области на НСРНИ (2017-2030); тематичните направления на ИСИС 2020; научна инфраструктура от Националната пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ); в проекти, финансирани от Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации; в проекти, финансирани от Фонд „Научни изследвания“ или Национални научни програми.

Допустимо финансиране по модула:

Основно месечно възнаграждение на новоназначен млад учен – не по-ниско от 900 лв.

Допълнителното месечно възнаграждение за вече назначен в организацията бенефициент млад учен - не по-ниско от 200 лв. и не по-високо от 500 лв.

9.1 МОДУЛ „ПОСТДОКТОРАНТИ“

Модулът има за цел стимулиране на учените – асистент, главен асистент и доцент, отговарящи на условията за постдокторант и реинтеграция към научна кариера на перспективни учени, придобили първа образователна и научна степен "доктор", работещи в страната и чужбина. Това ще допринесе за трансфер на знания към организацията бенефициент, развитие на конкурентни и съвременни научни направления и стимулиране на индивидуалния потенциал за иновации на високо ниво като фундаментална стъпка за развитието на устойчива иновационна среда.

Средствата по модула могат да бъдат използвани, за финансиране на възнагражденията на учени, отговарящи на условията за постдокторант. И новоназначените и вече назначените в структурните звена на бенефициентите постдокторанти трябва да работят в: приоритетните области на НСРНИ (2017-2030); тематичните направления на ИСИС 2020; научна инфраструктура от Националната пътна карта за научна инфраструктура (НПКНИ); в проекти, финансирани от Рамковата програма на ЕС за научни изследвания и иновации; в проекти, финансирани от Фонд „Научни изследвания“ или Национални научни програми.

Допустимо финансиране по модула: Основно месечно възнаграждение за един постдокторант - не по-ниско от 1 500 лв. и не по-високо от 3 000 лв.

10. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА И ИНДИКАТИВНИ ПАРАМЕТРИ

- увеличаване броя на перспективните млади учени и постдокторанти, които да работят в ДВУ и НО – 25% спрямо 2016 г., за периода на изпълнение на програмата;
- брой публикации в индексирани и реферирани издания с участие на млад учен и/или постдокторант – 400 за периода на изпълнение на програмата;
- брой заявки за патенти и регистрирани патенти с участието на млади учени и постдокторанти – 45 за периода на изпълнение на програмата;
- брой подкрепени млади учени (целева стойност –250)
- брой финансирани грантове на постдокторанти (целева стойност – 150, от които 75 за работещи на обектите от Националната пътна карта за научна инфраструктура).

11. МОНИТОРИНГ

При реализацията на програмата вътрешноведомствената комисия от МОН осъществява периодичен мониторинг и в края на програмата, след представяне на окончателни отчети за изпълнение на програмата, комисията изготвя доклад включващ:

- информация за изпълнението на заложените показатели;
- информация за резултатите от извършения мониторинг;
- информация за разходите по програмата.

Отчетът се публикува на електронната страница на Министерството на образованието и науката.

12. ДЕМАРКАЦИЯ

Средствата по Националната програма не могат да се използват за идентични дейности, финансирани от фондовете на Европейския съюз, друго национално финансиране, както и други донорски програми.